

Trzy życzenia. Bajka	Grupa docelowa uczniowie ponad- podstawowych szkół specjalnych Liczba uczestników: do 10 osób	Czas 120 minut (2 × 60 minut)	ŻYCZENIA _____ _____ _____
	Cele Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia sytuacje, w których składa się życzenia przywołuje przykładowe życzenia wskazuje przykłady z literatury i filmu, w których występuje motyw życzeń ozwija autorefleksję wzmacnia postawę empatii 	Metody <ul style="list-style-type: none"> pogadanka rozmowa dyskusja opowiadanie zagadka obrazkowa objaśnienie instrukcja opis przydzielanie funkcji 	Materiały przedmioty życzące (oryginały lub zdjęcia), motywy z bajek życzących (ilustracje lub zdjęcia), przybory do pisania, nożyczki, magnesy lub taśma klejąca, zielony brystol, rysunek drzew

Syntetyczny opis ćwiczeń

1. Poznajemy przedmiot życzący i spełniający życzenia (przedmioty opcjonalne)

Uczestnicy siedzą w kole. Prowadzący kładzie na znajdującym się na środku stoliku przedmioty takie jak:

- nowe latko – pieczywo obrzędowe w kształcie krążka, w środku którego ustawia się postać gospodarza otoczonego figurkami ptactwa domowego; pieczywo miało zapewnić pomyślność w nowym roku;
- żadanka – wykonana z resztek tkanin białoruska lalka-talizman spełniająca życzenia i marzenia; w rękach lalki musi towarzyszyć dobra myśl – intencja;
- pisanki – zdobione jajka wręczane jako prezent, którego intencją jest życzenie pomnażania sił witalnych;
- opłatek wigilijny – cienki, biały płatek chlebowy, którym tradycyjnie dzielimy się podczas wieszki wigilijnej składając życzenia;
- podkowa – przedmiot przynoszący szczęście, ze względu na materiał, z którego jest wykonany – żelazo – chroniący przed złem, również siłami nieczystymi; według legendy o św. Dunstanie domy, na których wisiała podkowa, miał omijać szatan.

Prowadzący pokazuje uczniom kolejne przedmioty i pyta: Co to jest? Do czego może służyć? Z czego jest zrobione? Co przedstawia? Czy kojarzy się z jakimś konkretnym czasem w ciągu roku? Następnie opisuje każdy z nich.

Niektóre z przedmiotów przy wręczaniu/dzieleniu się nimi prowokują do składania życzeń, inne z kolei mają zapewnić

nam – osobom, do których należą lub które je wykonały – powodzenie. Jeśli jest to możliwe, prowadzący podaje uczestnikom przedmioty do ręki lub pokazuje je z bliska.

Prezentowane przedmioty życzące mogą być punktem wyjścia do dyskusji na temat życzeń, ich rodzaju, okoliczności składania i otrzymywania, a także na temat naszych pragnień/marzeń – życzeń, które chcielibyśmy usłyszeć/wypowiedzieć pod własnym adresem.

Następnie prowadzący wraz z uczniami stara się znaleźć odpowiedzi na pytania: Czy życzenia mogą być dla kogoś przykrym doświadczeniem? Czy zawsze życzenia są dobrym słowem?

Prowadzący może zaproponować uczestnikom odegranie scenek związanych z różnymi sytuacjami życzącymi (święta, urodziny) w wersji pozytywnej i negatywnej (sytuacja, w której życzenie sprawia przykrość konkretnej osobie).

W dalszej części prowadzący pyta uczestników: Czy takie same życzenia składamy cioci i koledze? Czy słowa, które wypowiadamy zależą od ich odbiorcy? Czy istnieją życzenia uniwersalne?

Następnie wszyscy wspólnie zastanawiają się nad współczesnymi przedmiotami życzącymi, próbując znaleźć odpowiedzi na pytania: Czy ktoś jeszcze je tworzy? Czy kogoś nimi obdarowuje? Czy zmieniły się formy wysyłania/składania życzeń (pocztówki, e-mail, SMS itp.)? ■

2. Zgadywanka obrazkowa – bajki życzące

Uczniowie siedzą w kole. Prowadzący bierze do ręki schowane w kapeluszu/worku/koszyku zdjęcia-zagadki, przygotowane wcześniej w formie czytelnego wydruku. Zagadki dotyczą historii, które można nazwać bajkami życzącymi – opowiadającymi o spełnieniu życzeń, funkcjonującymi w kulturze popularnej w formie książek, animacji, filmów fabularnych itp. W każdej z zaprezentowanych historii (bajce życzącej) pojawia się przedmiot (środek) magiczny, który spełnia życzenia bohatera.

Przykładowe motywy do wykorzystania:

- złota rybka – *O rybaku i złotej rybce*, J. i W. Grimm;
- lampa Alladyna – *Baśnie tysiąca i jednej nocy*, [w:] *Cudowna lampa Alladyna*;
- magiczny pierścień Janki – *Janka*, serial TV, 1989;
- zaczarowany ołówek – *Zaczarowany ołówek*, animowany serial rysunkowy, 1964–77;

- niebieski koralik – *Karolcia*, M. Kruger;
- kot Rademenes – *Siedem życzeń*, serial TV, 1984;
- tort urodzinowy – *Szesnaście życzeń*, amerykańsko-kanadyjski serial TV, 2010;
- drzewo życzeń – *Drzewo życzeń*, K. Applegate.

W ustalonej kolejności – lub według chęci uczestników, którzy mogą się zgłaszać sami – następuje losowanie zagadek. Wylosowane zdjęcia oglądają wszyscy uczestnicy i wspólnie zastanawiają się nad tytułem i głównym bohaterem historii, komunikują pierwsze skojarzenia na widok zaprezentowanej zagadki. Prowadzący może wzbogacić rozmowę przywołując przykład najciekawszego lub najbardziej wartościowego życzenia w każdej z nich. Każdorazowo po rozwiązaniu zagadki prowadzący kładzie zdjęcie przed uczestnikami na środku koła. Gdy wszystkie zagadki zostaną rozwiązane, uczniowie zastanawiają się nad swoimi życzeniami i próbują znaleźć odpowiedź na pytanie, o co poprosiliby przedmiot magiczny.

Uczniowie własnoręcznie lub przy pomocy prowadzącego zapisują swoje pomysły-życzenia na zielonych kartkach wyciętych w kształt liści. Na środku sali prowadzący ustawia sztalugę z dużym rysunkiem drzewa (opcjonalnie można rysunek przymocować magnesami do tablicy szkolnej lub przykleić taśmą klejącą do ściany). Rysunek powinien mieć odpowiednie wymiary, aby można było umieścić w koronie drzewa wszystkie zapisane przez uczniów karteczki – proponowany format: od 70 × 50 cm do 100 × 70 cm. Wszystkie karteczki-liście z życzeniami zostają następnie przyklejone do kartki z rysunkiem drzewa.

Na tablicy, albo na osobnej kartce, uczniowie wspólnie zapisują życzenia, przyporządkowując je do określonych kategorii: życzenia dotyczące podobnych dziedzin życia, okoliczności, tematów lub potrzeb. Następnie prowadzący rozpoczyna dyskusję, której celem jest wspólne znalezienie odpowiedzi na pytania: Gdyby uczniowie mogli poprosić o spełnienie tylko jednego życzenia, o co by poprosili?

Czy to życzenie dotyczy wszystkich osób z grupy/klasy? Czy to życzenie może dotyczyć wszystkich ludzi? Czy uczniowie mają jakieś życzenie, które chcieliby wspólnie złożyć innym osobom? Czy to życzenie jest ważne tylko dla uczniów, czy może być jednocześnie ważne dla wszystkich ludzi?

Celem dyskusji jest ustalenie jednego ważnego życzenia oraz określenie pragnienia i/lub potrzeby, które mogą łączyć wszystkich. Jeden z uczestników zapisuje pragnienie/potrzebę na środku drzewa – na jego pniu. Następnie propozycje życzeń są zawieszane w widocznym miejscu w sali lekcyjnej. Wybrane życzenie wskazuje, że grupa osób, będących w podobnym wieku i funkcjonujących w tożsamych okolicznościach, może mieć podobne pragnienia i marzenia. Jednak nie zawsze tak jest. O trafności życzeń składanych innym często decyduje znajomość drugiej osoby, umiejętność postawienia się na jej miejscu. Zadanie z drzewem pokazuje, że jako grupa mamy pozytywny, życzący przekaz dla innych, który może się stać mottem naszego działania na co dzień. ■

Uwagi

Powyższe dyskusje i zadania mogą się stać punktem wyjścia do opracowania prostego, krótkiego scenariusza filmu poklatkowego, który będzie animowaną formą złożenia życzeń innym ludziom bądź zakomunikowania im pragnień/życzeń grupy.

Materiały dydaktyczne opracowano na podstawie cyklu warsztatów przeprowadzonych w 2018 roku przez Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli we współpracy z grupą uczniów z Zespołu Szkół Specjalnych nr 11 w Krakowie. Działanie zrealizowano w ramach projektu *Życzenia. Niematerialne dziedzictwo Małopolski zawarte w obyczajach pielęgnujących więzi międzyludzkie – badania, publikacje, edukacja.*

Zawarte w nich treści są rezultatem pracy zespołu projektu w składzie: Ewelina Krawczyk, Agnieszka Lisowska oraz Wojciech Kukuczka (animacje), Tomasz Wiech (fotografia) • Opracowanie i teksty: Ewelina Krawczyk, Agnieszka Lisowska • Redakcja: Paulina Sobczyk • Projekt graficzny: Wojtek Kwiecień-Janikowski
→ www.etnomuzeum.eu

Projekt Życzenia. Niematerialne dziedzictwo Małopolski zawarte w obyczajach pielęgnujących więzi międzyludzkie – badania, publikacje, edukacja, realizowany przez Muzeum Etnograficzne im. S. Udzieli w Krakowie, dofinansowano w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020

